

Цебрій І. В. Героїчне Середньовіччя в театральних образах: посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. В. Цебрій. – Полтава: Вид-во ПНПУ, 2014. – У 2 кн. – . – Кн. 1. – 71 с.; Кн. 2. – 216 с.

На сучасному етапі реформування освіти в Україні особливо важливим завданням є виховання в студентів гуманістичних, загальнолюдських чеснот – доброти, порядності, працьовитості, чесності, відповідальності, бережливого ставлення до довкілля тощо. Саме тому театральне мистецтво є актуальним у наш час, коли поступово живе спілкування часто замінюється на «віртуальне». Під час емоційно-оцінювальних бесід, які проводяться в процесі постановки вистав, вибудовуються естетичні та морально-етичні судження студентів; вони висловлюють враження від літературного твору, оцінюють характери і вчинки героїв, вчаться емоційно реагувати на різноманітні життєві ситуації. Таким чином формується їхній характер. Тому в контексті багатьох сучасних досліджень на історико-культурологічну тематику проблема зародження європейського театру займає одне з чільних місць. Це, на наш погляд, є цілком логічним, бо театральне слово завжди відбивало суспільно-політичну думку тоді, коли не було таких засобів комунікацій, як преса, радіо й телебачення.

Автор посібника звертає особливу увагу на розширення змістового компонента навчання студента-історика засобами театального мистецтва, організацію його позааудиторної роботи, мистецько-культурологічну підготовку майбутнього вчителя. У рецензованому посібникові наводяться конкретні приклади проектування та впровадження плану роботи університетського театру, розкрито його методологічну основу. Окремий його розділ присвячений можливостям використання театального мистецтва в системі історичних дисциплін, технологіям реалізації складної моделі Середньовіччя в теорії й практиці сьогодення.

Відзначимо логічність у викладенні матеріалу посібника. Він спрямовує увагу читача на поступове розкриття всіх складових частин історико-театралізованого процесу. А відтворення навчально-виховних моделей визначних поетів і риторів середньовічної школи стало можливим завдяки тому, що автором рецензованої роботи використана широка джерельна база епохи класичного Середньовіччя – методичні розробки, твори християнських драматургів та інші історичні й літературні документи періоду. Кожне власне твердження ґрунтується на аналізі конкретного джерела та наукової літератури.

Хрестоматійна частина посібника є дуже цінною для сучасного читача: перед нами в театральних образах постає історія утворення європейських держав, їхніх лідерів, політичних конфліктів, воєн, культурних надбань і духовних цінностей, міжособистісних стосунків. Друга частина посібника може стати в пригоді не лише студентам-історикам, як уважає автор, а й усім майбутнім педагогам, працівникам інститутів післядипломної освіти, вчителям світової літератури.

Заслуговує на увагу й той факт, що серед авторів драматичних творів є шкільні вчителі – автори історичних хронік, режисери власних, створених ними шкільних театрів. Ці драматурги ставили перед собою конкретну мету – виховати громадянську позицію й патріотизм своїх учнів через образи театрального мистецтва, розширити їхні уявлення про стародавні епохи. Завдяки їм ми знаємо, яке місце займав театр у житті тогочасної школи.

Посібник І.В. Цебрій дає нам реалістичні уявлення у світлі найсучасніших наукових досліджень про середньовічну людину: її культуру, родинні розваги, проблеми шлюбу, кар'єри, моральне виховання дітей, значення міждинастичних і політичних шлюбів. Теоретико-методична частина посібника дозволяє по-новому подивитися на події середньовічної європейської історії, враховуючи оціночні судження тогочасних філософів, педагогів, церковних діячів та сучасних науковців. Рецензована праця ознайомлює з історично-типологічним аспектом досліджень, показує взаємозалежність таких історичних феноменів суспільного життя, як «культура і влада», «влада та цивілізація», «цивілізація і тип суспільного відтворення», «культура та мистецтво». Цінним путівником до посібника є авторський предметно-іменний тлумачний словник основних теоретичних понять й історичних постатей Середньовіччя, які потребують модифікації, окремого уточнення та пояснення.

Посібник має подвійні хронологічні межі: його перша частина вводить у світ університетсько-шкільного театру розвиненого Середньовіччя та застосування театральних технологій в умовах сучасної вищої й середньої школи, друга частина – представлена творами драматургів XIX – XX століть. Не викликає заперечень логічна структура посібника, що підпорядкована розв'язанню поставлених дослідницьких завдань. Усі складові посібника логічно узгоджені між собою і дають нам загальну картину становлення та розвитку європейського театру, починаючи з VIII століття та закінчуючи фундаментальними творами зарубіжних класиків XIX – XX століть, проведенням паралелей між Середньовіччя й сучасною культурою.

Основну частину посібника становить хрестоматія драматичних творів про героїчне Середньовіччя з коментарями. У ній можна ознайомитися з широким спектром вистав: тут представлені твори професійних драматургів XIX століття (В. Дунін-Мацинкевич, В. Пандич, Г. Чельгрєн), філософів і драматургів XX століття (Б. Калайков, Дж. Реале, Р.М. Підаль), викладачів мистецьких закладів, які писали історичні драми виключно для того, щоб ставити їх на сцені свого вишу зі своїми вихованцями-студентами. Автором посібника також віднайдено коментарі драматургів щодо призначення їхніх творів.

Сьогодні виховне значення театру важко переоцінити. Він повертає нас до духовних надбань і цінностей минулих епох. На театральному мистецтві виховуються не лише ті, хто безпосередньо бере участь у роботі театру, але й усі, хто за цим спостерігає, заглиблюючись у епоху. Цінними в посібнику є ілюстрації, схеми та таблиці, що наочно відтворюють технології автора із створення студентського театру «Фабула», мети його існування і нагальних завдань. Позитивний досвід здобутків театралізованої освіти в ПНПУ імені В.Г. Короленка може бути використаним на сучасному етапі реформування вищої та середньої школи.

М. І. Романенко